

A glej spaka! Rekurz je korporaciji, ki je izdala prvi odlok, tako ugajal, da si ga je vtaknila za ogledalo, in pretekli so menda že 3 semestri, a rekurz se še ni ganil z mesta, in dotičnik še danes ne ve, kje je rekurz, četudi mu je dobro znano, da leži zaprašen na kraju vložitve in tesno združen z aktom, proti kateremu se glasi. Drug učitelj je dobil rešen svoj rekurz čez več let z opazko: daß der Erlass schon längst rechtskräftig geworden ist.

Ali se ne pravi to iz učiteljstva norce briti? Takih slučajev imamo precej zapisanih. Ako bi pa učiteljstvo imelo svojega zastopnika, bi si oblastva pač premislila, uganjati take šale in nezakonitosti.

Paša — poguba duše in dobrih uspehov.

(Konec.)

Na paši se ni mogoče učiti, se izgovarjajo v šoli, živina preveč nagaja in bezla. Jako pogosto zamujajo šolo taki ptički z izgovorom, da so prignali prekasno domov, ker niso vedeli, koliko je ura, ali da so izgubili živino. Komaj pridejo iz šole domov, ženejo zopet past in pasejo, bolje rečeno, se igrajo in neumnosti uganjajo do trde noči, pa tudi večkrat se živina pase vso noč, ker zvečer je ni bilo mogoče tako hitro najti, mrak je nastal, ponoči je otroka rado strah, prijoka domov brez živine. Pomilovanja vredna mladina! Zjutraj zgodaj na pašo, komaj prižene domov, mora iti v šolo, komaj pride iz šole domov, mora zopet na pašo. Kdaj naj se taki učenci učijo? Kdaj naj izvršujejo svoje domače izdelke?

O tožbah sovraštva in prepira radi po živini storjene škode vsled nemarnih pastirjev je bolje, da molčimo. Tukaj imaš, kmet, dobrote razdeljenega pašnika! Vse te reči na paši so našemu ljudstvu dobro znane, a pomagati si ne more, mnogi izmed njega si tudi noče pomagati. Za storjeno škodo se tožijo, otroku se po navadi ne zgodi nič žalega, da, celo zagovarja se ga večkrat. Živina mora iti na pašo, dokler ne pade sneg, ker je sena le pomalem; otroci naj pasejo, ker drugi pasti nima časa, pa se mu tudi ne ljubi, ti pa naj delajo na paši, kar hočejo, češ, kdo bo otrokom vse zameril? Otroci dela po otročje, kadar doraste, ga bo že srečala pamet! Da, srečala ga bo pamet, pa kakšna?

Najhujše za učitelja je čas paše. Obiskovanje šole je neredno, ne uči se nobeden nič, ker v resnici ni tudi mnogo časa in volje za učenje, domači izdelki morajo popolnoma izostati, ker vsak pameten učitelj izprevidi, da taki otroci na paši ne morejo, doma pa pisati ni časa, ker so izven šolskega časa ves dan na paši. V šolo prihajajo izmučeni in zaspani ter mirno zaspijo med poukom v klopi sedé, ako se niso že poprej naspali na paši. Ob takšnih razmerah bi moral biti učitelj več kakor čarovnik, ako bi imel dobre nspehe. — Pa to ni še najhujše. — Pri takšnih razmerah ne preostaja učitelju nič drugega, kakor porabiti šolski čas vestno in dobro. Kar se naredi in nauči v šoli, to je, kar je, doma je izključeno vsako šolsko delo in učenje. Pripeti se pa neredkokrat, da pridrži v šoli učitelj one učence, ki niso bili iz kateregakoli vzroka v šoli, da bi zamujeno gradivo spisali, oziroma se naučili. Učitelj ostane v šoli radi nadziranja in da izvršeno delo pregleda, oziroma prevpraša. Le na ta način je mogoče kaj napredovati, drugače ne bi bilo vse skupaj nič. Ali joj! Nekdo trka z močno pestjo po vratih. Učitelj stopi

iz šole, v veži stoji mož, oče pridržanega otroka. „Gospod učitelj!“ pravi ta, „zakaj je moj fant zaprt?“ Učitelj mu prijazno pojasni stvar, ali oče noče nič slišati o tem, ampak reče: „Fanta spustite domov, ker je čas gnati past, mar mislite, da bo radi vas živina lačna v staji?“ Ta mož je bil eden izmed vljudnih, a pripetili so se slučaji, da so stopili naravnost v šolo ter jeli vpiti: „Marš domov!“ In če učenec ni hotel iti, ga je prijel za roko in ga kolneč odvedel. O, ti idealni učiteljski stan, kako si krasan! Takih slučajev se pripeti vsako leto po kmetih v mnogih krajih, kjer pase naša nadepolna šolska mladina. Tega bi pa jaz ne trpel, poreče kdo, naznaniti ga je treba, pa bo pred takimi strankami mir v šoli. Mar je kmetu, ako je za tako početje zaprt 24 ur, ti imaš pa za to brezplačno pot k sodnji kot priča in vrhutega zagrizeno sovraštvo vseh občanov. Vsako nedeljo se oglašajo stranke, proseč učitelja, da naj ne pridruže za dobe paše dolgo otroke v šoli, ali pa, da naj oprostí tega ali onega radi paše nekaj dni. Ni skoraj dneva v tednu, da bi se ne dogajale takšne prošnje ali celo grožnje. To so „clara pacta — boni amiei!“ Krasno življenje, sijajni uspehi!

Še nekaj moramo povedati, kar nas globoko žali.

Znano je, da je paša za mladino pogubonosna za dušo in telo, ne oziraje se na šolo. Ko se začne paša, mladine ni več k maši ob nedeljah in praznikih. Med mašo pase, po maši prižene domov, pastirji se najedo in naigrajo, popoldne ženo kakor navadno zopet past. Med tednom ni maše za šolsko mladino, ker ni časa radi paše, pozimi je ni, ker je mraz in kratek dan. Torej čez teden ne, v nedeljo tudi ne, ali ni čudo potem, da naša mladina postane zdivjana? Šola je paši jako na poti, nasprotujejo ji, kolikor morejo, vedo in znajo, za cerkev se tudi nobeden ne zmeni. To mečejo naši neprijatelji na šolo in učiteljstvo; duhovščina, ki z nami poučuje in vidi naše trudapolno delo in dobro voljo, se dela prosto vseh očitaj. Groza nas obhaja, ko vidimo med preprostimi ljudstvom svetohlinstvo, vdano z dušo in telesom duhovščini, a le zato, ker ima na ta način varno zavetje za svoja malovredna dela. Cerkev in šola bi morala biti edina v boju zoper veliko zlo naše šolske mladine, ki je paša.

M. Pintarjev.

Dopisi.

Kranjsko.

Z Gorenjskega nam pišejo: Kakor ptičice pred hudo uro je utihnilo učiteljstvo zadnje mesece minulega leta. Zdelo bi se človeku, da ga je poparila slana. Celo odločnejši kolege so začeli obupavati nad položajem učiteljstva, misleči, da ostanejo sami na bojnem polju. A bliža se nam doba pomlajenja. Kakor se v prirodi gibljejo vsi sokovi in bodo v kratkem prodrli v podobi cvetja in zelenja na dan, tako kipi in vre v učiteljstvu. Tudi v njem je pomladansko solnce oživilo energijo, tudi njega je zbudilo, da se je začelo gibati. Vesel je tak pojav, zakaj mir je začetek gnilobe in ta začetek pogina. S podvojeno silo udarja na dan nekaj tednov udušeno življenje — vstajamo pomlajeni — polni življenja in delavne sile, s katero si hočemo priboriti, kar nam gre. Kakor iskra pod pepelom je telo v naših srcih; kot velikanski zubelj je jelo bruhati na dan. Višje in vedno višje držimo svoj prapor, ker le potem nas bodo upoštevali, nas bodo spoštovali. Zasramovali nas pa bodo, ako sami pomandramo v blato svojo zastavo.

Da, bili smo idealni in še smo idealni, ker le dokler bomo idealni, bomo čislali svoj stan, kakor hitro pa izgubimo ideale — bomo postali nizkotni klečepalci. Nikakor pa se ne sme naša idealnost izkoriščati! Kdor bi to poizkušal, bi naletel tudi na najhujšega nasprotnika. Stari junaški narodi so bili nad vse idealni, a tudi oni si niso dali kratiti svojih pravic — branili so jih z idealno hrabrostjo, in taki hočemo biti mi, tak naj je tudi naš „Tovariš“. Način, kakor je „Tovariš“ zopet začel v nas zbujati pogum, je pravi, in učiteljstvu se dvigajo prsi, vračata se mu samozavest in žilavost, ki nas vodita do smotra. In kaj je naš smoter? Prosto dihaajoče učiteljstvo, ne filistrski automati, in dobro šolstvo — to je naš smoter, to so naši ideali. Učiteljstvo, ki se navija kot automat, ne bo vzgajalo krepkih značajev, ampak nizkotne in podle hinavce in izdajalske državljane.

Kdor bi hotel zatirati kremenite značaje med učiteljstvom, bi uničeval najboljše sinove domovine. Njegovo delo bi bilo herostratsko, in prokletstvo naroda njegovo plačilo. Nam pa naj bodo vedno v spominu besede: Kdor zaničuje se sam — podlaga je tujčevi peti.

Zaveznik.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Društvo „Jubilejska samopomoč“ je izplačalo koncem prosinca po pokojnem tovarišu g. Jožefu Dolinarju njega vdovi g. Mariji Dolinarjevi znesek 370 K. To je že peti slučaj iz ustanovitve društva. Kako lepa pomoč je ta znesek vdovi, ki je mogoče brez denarnih sredstev, ko je dolgotrajna bolezen možu pobrala zadnji vinar iz hiše, lahko izprevidi vsakdo. Obvarovana je vdova bede v prvih dneh žalosti in toge.

Pred dvema letoma se je pristop k društvu znatno olajšal, zakaj pristopnina se sedaj ravna po letih starosti, in sicer od 20—25 let 2 K 50 h; do 30 let 5 K; do 35 let 10 K; do 40 let 15 K in do 45 let 20 K; poleg tega je plačati še 2 K letnine za rezervni zaklad, 2 K za prvi slučaj smrti in 1 K za upravne stroške. Za vsa plačila pošilja načelnništvo poštne položnice s točnim naznanilom na priloženem listku. Društvo „Jubilejska samopomoč“ šteje sedaj 185 članov, kar pa je gotovo premajhno število. To število bi se lahko potrojilo, kar bi bilo le posameznikom v korist, dasiravno bi provzročalo to odboru, oziroma načelniku veliko več dela, vendar bi rade volje delal v procvit društva. Tovariši, na delo! Nabirajte novih članov, da postane naše društvo krepko in močno!

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 25. t. m. točno ob enajstih v Šmarju po sledečem vzporedju: Zapisnik in dopisi. Poročilo o društvenem delovanju v minulem letu. Razgovor o konferenčnih vprašanjih. Volitev upravnih odbornikov „Zvezi slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ ter delegatov „Zavezi“ in „Lehrerbundu“. Slučajnosti. — Takrat začnemo tudi s petjem in sicer iz „Mohorske pesmarice“ I. zv. št. 52., II. zv. št. 33. in 47.

K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Goriško.

Iz goriških učiteljskih krogov. Zaradi soglasnega sklepa občenega zbora „Ajdovske podružnice učiteljskega društva za goriški okraj“ pri Sv. Križu dne 5. t. m. popravlja se članek „Času primerna premišljevanja“, natisnjen v „Gorici“ z dne 20. januarja 1903. št. 6., tako-le:

Ni res, da „dočim so se učitelji zadovoljili z načrtom zakona, katerega je izdelal dotični šol. odsek, hotel je dr. Tuma celo preko želj „učiteljev“

še za mnogo povišati njih dohodke“; ampak resnica je, da je učiteljstvo na zaupnem shodu v Ajdovščini dne 4. decembra 1902 sprejelo marsikatero želje, na katere naj bi se oziral deželni zbor, reševaje zakonski načrt, katerega je bil sestavil šolski odsek. Na shodu navzoča poslanca gg. dr. Tuma in župnika Grčo je bil shod naprosil, naj tolmačita in zagovarjata sprejete resolucije.

Resnica je tudi, da deželni zbor ni sprejel načrta šol. odseka, ampak ga je pokvaril, izpustivši in izpremenivši nekatere za učiteljstvo važne določbe; sprejel pa je v načrt celo take določbe, po katerih načrt ni goden postati zakon. Poslanec g. župnik Grča ni niti zagovarjal na shodu sprejetih resolucij, niti načrta šolskega odseka. Poslanec g. dr. Tuma je edini zagovarjal načrt šolskega odseka ter vsaj nekatere sprejetih resolucij.

Odbor ajdovske podružnice učitelj. društva za goriški okraj.

Opazka. Župnik Grča se je na shodu v Ajdovščini tudi izjavil, da ravno „oni“ bodo pripomogli, da se sprejme načrt. Ne vemo, koga je mislil s tem „oni“. Ali samega sebe, ali tudi svojo frakcijo. Najbrže nobenega, kakor smo vsi dobro videli.

Mislil pa si je, mi bomo pripomogli, da se načrt ne sprejme, kar pa si ni upal reči, ampak povedal je v nasprotni obliki. V prenosih govori ta nalagatelj ptičjega davka. To je moško!

Sedaj bi nam vendarle prišel prav davek na ptiče, ker drugod ni virov in studencev. Užitina na meso, vino, žganje je že tam v varnem; na pivo ne gre in ne gre, g. Berbuč! Samo še na ptiče ostaja, a ne samo na „ptičje s perjem“, ampak tudi na „druge ptiče“, g. igralec in najnovejši Cicero, bi bilo dobro naložiti davek. Vsakokrat 1 K, pa bi se učiteljstvu povišala plača!

Književnost in umetnost.

„Zvonček“. Vsebina 3. zvezka je nastopna: 1. Pesem o Američanih. Strninski. Pesmi. — 2. Jezdec. C. Logar. Pesem. — 3. V izbero. Fr. Žgur. Pesem. — 4. Boj dveh palčkov. C. Logar. Pesem. — 5. Škrat. I. Trošt. Povest. — 6. Iz mladih dni IV. Fr. Selski. Povest z dvema podobama. — 7. Kum Jarnejko. O. Zupančič. Pesem. — 8. V morskih globočinah. L. Ogorek. Poučni spis z dvema podobama. — 9. Medveduhar. Solovej. Pravljica. — 10. Pomladni pozdrav. Bogomila. Pesem. — 11. Prevara. C. Logar. Pravljica. — 12. Zjutraj. Bogomila. Pesem. — 13. Bratovska ljubezen. Solovej. Povest. — 14. Tinče — ptičji lovec. Fr. Rojec. Povest. (Konec.) — 15. Pa recite! ... C. Slavin. Pesem. — 16. Pouk in zabava. Podbreška vojska. M. Pajk. Uglasbena pesem s podobo. — 17. Novice. Uganka. Rešitev. — Priporočajte in širite „Zvonček!“ — Sramotno je, da poznamo še zdaj celo nekaj več razrednic, ki niso naročnice tega izbornega lista!

„Ljubljanski Zvon“ je začel priobčevati v zadnji številki zanimive črtice „Trenutki iz učiteljskega življenja“ iz peresa Josipa Dolinarja, sicer znanega učitelja-pisatelja.

Henrik Sienkiewicz: Križarji. V 115.—120. zvezku Gabrščkove „Slovanske knjižnice“ je ravnokar izšel I. in II. del tega slovečega romana slavnega poljskega pisatelja v prevodu Podravskega. Knjiga, ki je lepo tiskana in opremljena, šteje 489 strani. Roman si brez dvoma pridobi obilo čitateljstva. Založniku smo hvaležni, da je seznanil slovensko občinstvo s tem znamenitim delom.

„Slovan“, bogato ilustrovan, je učiteljstvu na razpolago za znižano naročnino.